

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TEKNOLOJİNİN KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞE ETKİSİ

Kültür, bir insan veya toplumun yarattığı ve yaratmasına etkisi olan ögeler bütünüdür. Kişiye ve topluma özgü özellikleri barındırır. Geçmişten esinlenir ve geleceği şekillendirir. Farklı kültür topluluklarıyla etkileşim halindedir.

Bizce kültürel etkileşim, kültürlerin sürdürülebilirliği için elzemdir. Kültürlerin kendi içinde izole edilmesi sürdürülebilirlik için sağlıklı koşullar oluşturmaz. İzole olan kültürler o kültürü paylaşanların ortadan kalkmasıyla yok olur. Kapadokya Yunancası gibi, konuşulmayan dillerin zamanla yok olma tehdidi ile karşı karşıya kalması bu konuya örnek verilebilir.

Bununla birlikte farklı kültürlerin katılımı, var olan kültürü de geliştirir ve zenginleştirir. Müzikte, edebiyatta, tiyatrodan vb. birçok sanat dalında toplumsal algımızı şekillendiren eserler, farklı kültürlerin izlerini barındırır. Bu etkileşimin temelinde merak duygusu ve insanların sosyalleşme isteği yatar.

Kültürel etkileşim sürdürülebilirliği sağlasa da bir yanı sıra yerel kültürün global kültür hegemonyasına girme riskini de barındırır. Günümüzün sorunsalı; modernleşmedir. Modernleşmenin örnek aldığı batının kültürel üstünlüğüne dönüştüğüne yönelik eleştiriler bulunmakta. Günümüzde dinlenen müzik türleri, izlenen filmler, okunan kitaplar, son dönemde hayatımıza katılan dijital platformlardaki mesajlar, yapılan reklamlar ve kültürel tüketimler hep benzer kültürel yapıları içermektedir. Bu kültürel yığından saf ve yerel kültürü bulmak özel bir çaba gerektirmektedir. Son dönemde, teknolojinin etkisiyle, kültürel yapıyı yapay zekâ ve algoritmalar yönlendirmektedir. Youtube uygulamasını açan herhangi bir kullanıcı en popüler içeriklerle karşı karşıya kalmaktadır. En beğenilenler gibi bölümler altında kullanıcıya toplumun neleri beğendiğini ve o kullanıcının neyi beğenmesi gerektiği salık verilmektedir. Bu şartlar altında kullanıcı benimsemesi istenen kültüre yönlendirilmiş olmaktadır. Teknolojiyi üreten ve yönlendiren, bu şekilde kültürlere de yön vermiş olacaktır. Teknolojik gelişmelere uzak olan kültürler varlığını hissettirmekte ve belirleyici özellik göstermekte güçlük yaşayacaktır.

Teknolojik ilerleme beraberinde kültürel yayılmayı da getirmektedir. Örneğin son dönemde teknolojik üretimin merkezi konumuna gelen Uzak Doğu müzik anlayışı global bir etki yaratmıştır. PSY ile başlayan k-pop akımı güncel müzik alışkanlıkları ile birlikte farklı kültürleri etkilemeye başlamıştır. Başka bir örnek verecek olursak yıllardır hayranlık duyulan Hollywood filmlerinin yanında Animeler de hayran kitlesi oluşturmaya başlamıştır.

Günümüzün sorusu hâkim kültürün hangisi olacağı. Batı kültürü mü, Uzak Doğu kültürü mü, Orta Doğu veya Afrika kültürü mü? Yoksa bütün bunlardan esinlenilerek oluşturulan yeni bir kültür mü? Tüm dünyaya uzun bir süredir yön veren Batı kültürünün sona erip ermeyeceği günümüzün merak konusu. Yerel kültürlerin hâkim kültürlere karşı zaman zaman popüler hale gelmesi geniş yığınları barındıran hâkim kültürün temsilcilerini de etkilemekte. Kültür endüstrisi bu popülerlikten yararlanmaya başladı ve teknoloji ile birlikte geniş kitlelere yayılan yerel kültürler hâkim kültürleri de etkileme şansına erişmiş oldu.

Bizim geleceğe dair öngörülerimiz ise şunlar:

1. Gelişen teknoloji ile birlikte kültürler iç içe geçecek ve melez kültürler oluşacak.
2. Popülerliğinin azalması ile birlikte popülasyonu da azalacak kültürler bu süreçten olumsuz etkilenecek ve belki de unutulmaya yüz tutacak.
3. Yok olmaya yüz tutan kültürleri koruma adına teknoloji odaklı platformlar oluşturulmalı ve bu kültürlere dair özendirici unsurlar öne çıkarılmalı.
4. Yerel kültürleri başat kültürlere karşı koruma adına yerel özellikleri gelecek kuşaklara aktaracak önlemler alınmalı. Dile sahip çıkılarak gelecek nesillere aktarılması için özgün kullanımların özendirilmesi ve bunun teknoloji odaklı yaygın hale getirilmesi önemlidir.
5. Kültür okur yazarlığı gibi eğitimlerle toplumun kültürel tüketiminin yönlendirilmesi sağlanabilir.
6. Gelecekte yaşamımızla iç içe olması beklenen robot ve yapay zekaların hangi kültürün özelliklerini barındıracağı kültürel sürdürülebilirliğin mümkün olup olmadığını da ortaya koyacaktır.